Mokinių karjeros pasirinkimai: ką svarbu žinoti tėvams?

Pranešimą parengė: Ina Ribinskaitė
Karjeros specialistė · LKSA narė

Kaip padėti paaugliui pasirinkti savo kelią?

Nuo nerimo ir spaudimo – prie pokalbio, pažinimo ir apgalvoto sprendimo.

Du žmonės. Tas pats sprendimas. Skirtingi rūpesčiai.

Tėvai ir paaugliai dažnai nerimauja dėl skirtingų to paties pasirinkimo pusių.

Ką galvoja tėvai?	Ką gali jausti paauglys?
Ar nepavėluos apsispręsti?	Aš dar nežinau, kuo noriu būti.
Ar pasirinkimas užtikrins ateitį?	O jeigu pasirinksiu neteisingai?
Ar užteks rezultatų įstoti?	Ar esu pakankamai geras?
Kaip mums jam padėti?	Norėčiau, kad mane pirmiausia išgirstų.

Tikslas – ne kuo greičiau atsakyti, o kartu aiškiau suprasti klausimą.

Karjeros kelias – ne vienas sprendimas

Jaunuoliui tai pažinimo, bandymų ir pasirinkimų procesas.

Pažinti save

Interesai, vertybės, stiprybės ir poreikiai.

Tyrinėti

Profesijos, realios darbo patirtys.

Rinktis

Svarstyti galimybes ir priimti savo sprendimą.

Svarbiau ne kuo greičiau apsispręsti, o išmokti rinktis.

Universitetas, kolegija ar profesinis mokymas?

.

Kriterijus	Universitetas	Kolegija	Profesinis mokymas
Akcentas	Studijų teorija, tyrimai ir praktika	Studijų teorija ir taikomoji praktika	Konkrečios profesinės kompetencijos
Praktika	Priklauso nuo programos	Dažnai svarbi programos dalis	Svarbi mokymosi dalis; gali būti pameistrystė
Ką tikrinti?	Studijų kryptis, programa, praktika	Praktikos vietos, programa, tęstinumas	Kvalifikacija, bazė, praktikos partneriai
Toliau	Darbas arba tolesnės studijos	Darbas arba tolesnės studijos	Darbas ir / ar tolimesnis mokymasis

Svarbu: profesinis mokymas nėra „aklavietė“ – įgijus vidurinį išsilavinimą galima tęsti studijas.

Ką iš tiesų renkasi paauglys?

Svarbu pamatyti ne tik būsimą studijų pavadinimą, bet ir jo motyvus.

Klausimas	Ką galime pastebėti?	Ką verta pasitikrinti?
„Man patinka“	Domėjimasis veikla ar tema	Ar teko ją išbandyti praktiškai?
„Man sekasi“	Gebėjimai, kuriuos pastebi aplinka	Ar pats nori juos taikyti kasdien?
„Visi ten stoja“	Draugų ar socialinės aplinkos įtaka	Kokia būtų mintis be draugų pasirinkimo?
„Ten gerai moka“	Finansinio saugumo poreikis	Ar tinka pats darbo pobūdis?
„Bijau suklysti“	Neapibrėžtumo baimė	Kokio fakto ar patirties trūksta?

Penki klausimai vietoje vieno „kuo būsi?“

Pokalbio pradžiai – be spaudimo tuoj pat pateikti galutinį atsakymą.

1. Kuri veikla šiandien tau įdomiausia ir kodėl?
2. Ką norėtum išbandyti, jei nereikėtų bijoti nesėkmės?
3. Kokie žmonės ir jų darbai tau kelia smalsumą?
4. Kas svarbiau: kūryba, stabilumas, laisvė, bendravimas ar kas kita?
5. Kokios informacijos tau trūksta, kad galėtum žengti toliau?

Prieš stojimą: informacijos tikrinimo lapas

Sąlygos gali keistis – galutinius duomenis tikrinkite oficialiose svetainėse.

MOKYMOSI TURINYS

- [ ] Programos dalykai ir praktika
- [ ] Studijų / mokymo trukmė
- [ ] Mokymosi forma ir vieta

PRIĖMIMAS

- [ ] Reikalaujami dalykai ir egzaminai
- [ ] Konkursinio balo skaičiavimas
- [ ] Prašymo terminai ir dokumentai

GYVENIMO REALYBĖ

- [ ] Finansavimas ir išlaidos
- [ ] Būstas / kelionės ir rutina
- [ ] Atsarginiai ir tolesni keliai

Ką verta prisiminti?

Trys principai, kurie padeda mažinti įtampą ir didinti aiškumą.

01

Išgirsti prieš patariant

Pirmiausia supraskime paauglio klausimą, motyvus ir baimes.

02

Tikrinti, o ne spėlioti

Lyginkime realias programas, bandykime veiklas ir kalbėkime su žmonėmis.

03

Sutarti dėl kito žingsnio

Geras pokalbis baigiasi veiksmu, o ne reikalavimu turėti vieną atsakymą.

Būti šalia, o ne pasirinkti už vaiką

Klausytis

Domėtis tuo, kas jaunuoliui svarbu, nesistengiant iškart pataisyti ar nurodyti.

Padėti tyrinėti

Ieškoti informacijos ir patirčių drauge, paliekant sprendimo teisę jaunuoliui.

Tėvų palaikymas nereiškia sprendimo perėmimo.

Palaikymas ar spaudimas?

GALI SKAMBĖTI KAIP SPAUDIMAS

„Jau laikas apsispręsti.“

„Iš to nepragyvensi.“

„Aš geriau žinau.“

PADĖTI GALI

„Kas tau atrodo svarbu?“

„Pasidomėkime kartu.“

„Nori papasakoti daugiau?“

POKALBIO PRADŽIA

Penki klausimai, kurie atveria pokalbį

01 Kas tau šiuo metu įdomu?

02 Kada jautiesi savo vietoje?

03 Kokių galimybių norėtum daugiau pažinti?

04 Kas šiuo metu labiausiai neramina?

05 Kaip galėčiau tau padėti?

Pasakykime kitaip

VIETOJ	GERIAU
„Kodėl dar nežinai?“	„Kas tau padėtų aiškiau apsispręsti?“
„Tai neperspektyvu.“	„Pažiūrėkime, kokios yra galimybės.“
„Rinkis, ką aš siūlau.“	„Noriu suprasti tavo pasirinkimą.“

Tikslas - ne laimėti ginčą, o suprasti vieniems kitus.

Praktinė skrynelė: ne spėlioti, o išbandyti

01 **Pažintinė praktika, savanorystė, modulis profesinėje mokykloje**
Išbandykite kuo daugiau praktinių veiklų

02 **Profesijos šešėliavimas**
Stebėkite specialisto darbo dieną; išbandykite LJA „Šešėliavimą“.

03 **„Studentas vienai dienai“**
Apsilankykite tikroje paskaitoje ar seminare (pvz., VU).

04 **Karjeros specialisto konsultacija**
Aptarkite stiprybes, interesus ir kelias galimas kryptis.

05 **LAMA BPO**
Palyginkite programas, reikalavimus bei studijų programos planą.

06 **Atvirų durų dienos**
Aplankykite universitetą, kolegiją ar profesinio mokymo įstaigą.

PO BANDYMO PAKLAUSKITE: **Kas patiko? Kas netiko? Ką tikrinsime toliau?**

„Galite duoti jiems savo meilę, bet ne savo mintis, nes jie turi savąsias“

Kahlil Gibran

